

МОНИТОРИНГ

НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА ЛОКАЛНАТА СТРАТЕГИЈА НА ОПШТИНА СТРУМИЦА ЗА МЛАДИ

2015 - 2017

Изработката на овој извештај финансиски е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија, како дел од активностите на Концептот Општина по мерка на граѓаните.

МОНИТОРИНГ

НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА
ЛОКАЛНАТА СТРАТЕГИЈА
НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

ЗА МЛАДИ

2015 - 2017

Скопје 2017

Издавач: МЛАДИНСКИ СОВЕТ - СТРУМИЦА

За издавачот: Стојан Витанов, Претседател на Управен одбор

Автори: Гонце Ѓоргиева, Зорица Смилкова, Марија Витанова

Уредник и рецензент: Д-р Борче Треновски

Уредници од Фондација Отворено општество - Македонија:

Данче Даниловска-Бајдевска

Наташа Ангелеска

Лектура: Бојан Петревски

Дизајн и подготовка: Бригада дизајн

Изработката на овој извештај финансиски е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија, како дел од активностите на Концептот Општина по мерка на граѓаните.

СОДРЖИНА

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	4
1. ВОВЕД	5
2. СОЦИОЕКОНОМСКИТЕ И ДЕМОГРАФСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНАТА	6
3. СТРАТЕГИСКИ ПРИОРИТЕТИ И ПРИНЦИПИ ЗА МЛАДИ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА	8
4. МЕТОДОЛОГИЈА НА МОНИТОРИНГ ПРОЦЕСОТ	12
5. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И КЛУЧНИТЕ НАОДИ	14
6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	26
7. ИЗВОРИ	29

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Со мониторингот на Општина Струмица во процесот на реализација на Акцискиот план за локалната стратегија за млади, од исклучителна важност беше да се утврди проблематичноста на остварувањето дел од проектите и проектните активности, да се утврдат потенцијалните ризици што треба да се елиминираат, да се зголемат транспарентноста и отчетноста на градските власти и преку јавен настан да придонесеме за поголема информираност на младите во Општина Струмица за процесот на реализација.

Од мониторингот, како главен проблем за остварување дел од проектите се посочуваше неинформираноста на младите за проектите предвидени од Локалната стратегија и Акцискиот план за млади на Општина Струмица.

Младинскиот совет, како организација во која најголем дел од членовите се средношколци, а помал дел студенти, преку овој проект направи обид во мониторингот да опфати различна структура (пол и возраст) на млади, со цел да се добие колку што е можно пообјективна слика за нивната информираност. Препораките што младите испитаници опфатени од анкетата несебично ги споделија се презентирани во делот за анализа и презентирање на клучните наоди од мониторингот. Од анализата произлегоа конструк-

тивни предлози, со особен акцент на промоцијата на работата на младинските организации и можностите што ги нуди локалната самоуправа. Само 20% од испитаниците не сакаа да учествуваат со свои предлози и да придонесат за резултатите/препораките што треба да придонесат за поголема вклученост на младите.

Генералните заклучоци од мониторингот одеа во насока дека: поголем дел од младите не учествувале во креирање младински политики и донесување одлуки на локално ниво; младите не се запознаени со начинот на кој локалната самоуправа ги информира младите за нивните можности за вклучување во процесите на донесување одлуки на локално ниво; 75% проценти одговорија дека Општина Струмица е делумно или целосно отворена за соработка во најголем дел од случаите; неодољна е потребата од функционален, интерактивен, комерцијален и доволно впечатлив веб-портал за вмрежување на сите организации, а главно, и за полесен проток на информациите од ЛС до младите.

Во текот на реализацијата на проектот, тимот на Младинскиот совет не наиде на отпор од младите и во најголем дел од случаите беше поздравен начинот на прибирање информации по пат на анонимни анкетни прашалници.

1. ВОВЕД

Младинскиот совет ја спроведува оваа активност со цел да се лоцираат слабостите, да се утврдат ризиците и да се најдат соодветни решенија за подобрување на квалитетот на услугите што се испорачуваат од локалните власти, како и да се зголемат ефективноста и ефикасноста во работењето на ЕЛС во однос на креирањето политики за млади. Освен тоа, преку овој проект/мониторинг се настојува да се даде јасна слика за транспарентноста и отчетноста на локалните власти во однос на политиките за млади утврдени во Стратегијата и Акцискиот план.

Една од програмските цели на Општина Струмица е „СТРУМИЦА Е ОПШТИНА ВО КОЈА МЛАДИТЕ СЕ СЕГАШНОСТ“, за чие остварување е неопходна реализација на мерките/активностите за млади предвидени од Стратегијата и Акцискиот план за млади. Во тој контекст, мониторингот на овие мерки и активности е од особена важност за остварување на визијата и програмските цели на општината, кои во значаен дел ги вклучуваат младите како движечка сила на реформските процеси.

Во рамките на активностите за мониторинг на Акцискиот план за млади во општина Струмица, како метод на прибирање податоци е спроведена анкета со цел

согледување на тековната состојба, потребите и планираните активности.

Тимот на Младински совет, одговорен за развојот на мониторингот на Акцискиот план за млади, ги реализираше активностите за анкетата, почнувајќи од идејната замисла, составување прашалник, комплетирање тим за негова реализација, процесирање на резултатите, како и составување на овој извештај. Прашалникот што беше развиен во рамките на мониторинг активностите беше поставен на интернет од 1 септември до 15 декември. Освен можноста за електронски пристап за пополнувањето на прашалникот, беше организирана и кампања за непосреден контакт со млади, кои беа анкетирани од назначените анкетари ангажирани за потребите на проектот.

Истражувањето на Младинскиот совет се спроведе на репрезентативен примерок од 200 случајно избрани млади по пат на структурирано интервју. Во истражувањето беа опфатени млади што живеат во општина Струмица, а се на возраст од 16 до 27 години (средношколци, студенти и невработени), кои беа анкетирани анонимно од страна на тројца анкетари.

2. СОЦИОЕКОНОМСКИТЕ И ДЕМОГРАФСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНАТА

Општина Струмица покрива територија од 321,5 км² и опфаќа 25 населени места, градот Струмица и 24 села. Според пописот на населението од 2002 година, во општината живеат 32,7% од населението во југоисточниот регион или 54.676 жители и таа е најгусто населена општина во тој регион. Имено, просечната густина на населението во Република Македонија изнесува 82, 2 жители/км², додека во Општина Струмица е над 100 жители/км². Споредбата на податоците од пописот и движењето на населението низ годините покажува дека Општина Струмица бележи пораст на населението и има позитивен природен прираст. Имено, бројот на населението во периодот 2002-2014 се зголемил за 2.107 лица, односно за 3,85%. Во однос на националната припадност, доминира населението од македонска националност (91,92%), потоа следува турското население (6,87%), а со помалку од еден процент се застапени ромската заедница и други¹.

Според официјалните податоците за возрастната структура на населението во Општина Струмица, доминира населението на возраст од 35 до 59 години. Видливо пониската стапката на младото население упатува на тоа дека и во Општина Струмица се забележува трендот на стареење на населението. Промените настанати од 2002 наваму влијаат на измена на старосната структура на населението и, според вредноста на индикаторите, во 2014 година населението во Општина Струмица е во стадиумот пет, односно во „демографска старост“.

Вкупниот број на живеалишта на територијата на Општина Струмица, во согласност со податоците од последниот попис во 2002 година, изнесува 18.473. Во нив живееле 54.593 жители, поделени во 15.885 индивидуални домаќинства, со просечен број на членови на домаќинство 3,4. Околу 90% од вкупниот број на станови во 2002 година се населени, 7,6% се ненаселени, а 1,9% се користат за одмор и рекреација.

¹ Детални и пошироки информации за социоекономските и демографските карактеристики на Општина Струмица види: Социјална карта на Општина Струмица, 2016 достапна на: <http://www.soros.org.mk/mk/Home/Publication?newsID=6137&catID=10&pageIndex=1>, како и <http://strumica.gov.mk/>

Вкупниот број на активни деловни субјекти на крајот на 2014 година во Општина Струмица изнесувал 2.394. Од нив 68% се микро-, а 30% мали претпријатија. Бројките на деловните субјекти покажуваат дека кај микропретпријатијата има зголемување во последните неколку години, но кај малите претпријатија се забележува значително намалување на бројот во последните пет години. Од вкупно 2.394 активни деловни субјекти по сектори, во 2014 година доминира секторот за трговија на големо и трговија на мало, потоа поправка на моторни возила и мотоцикли, а понатаму следуваат преработувачката индустрија и секторот стручни, научни и технички дејности.

Вкупниот број на невработени лица во Општина Струмица во октомври 2015 изнесувал 11.973 лица. Од нив 28% се активни баратели на работа, додека 72% припаѓаат во групата други невработени лица. Овие податоци се однесуваат само на официјално евидентираните невработени лица и реалната бројка може да е поголема. Податоците од родов аспект покажуваат дека машкото население бележи повисоки стапки на невработеност.

Кога станува збор за степенот на образование на невработените лица, може да се заклучи дека најмногубројни се лицата со завршено основно и средно образование.

Податоците за вклученоста во основното образование во Општина Струмица зборуваат за намалување на бројот на ученици по учебни години. Од вкупно 5.760 ученици запишани во учебната 2010/2011, бројот на учениците во основните училишта во 2014/2015 се намалил на 4.472. Бројот на ученици во средните училишта бележи намалување во последните пет години, меѓутоа не се забележуваат значителни разлики меѓу женските и машките ученици. Претпоставка е дека ова намалување се должи на миграциите, имајќи предвид дека општината има позитивен природен пораст на населението.

Бројот на пензионери во Општина Струмица, заклучно со октомври 2015 година, изнесува 12.110. Најголем дел се корисници на старосна пензија (62,3%), а потоа следуваат корисниците на семејна пензија (28%).

3. СТРАТЕГИСКИТЕ ПРИОРИТЕТИ И ПРИНЦИПИ ЗА МЛАДИ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

Општина Струмица во целост ги препознава важноста и улогата на младите во развојот на демократските процеси во општината и, општо, во развојот и подобрувањето на животот во заедницата. Тргувајќи од овие факти, Општина Струмица одлучи да ги мобилизира сите засегнати страни за прашањето на младите во општината, да го поттикне младинскиот активизам во општината, да ја унапреди соработката со младите и да придонесе за нивен постојан развој. „Стратегијата за млади на Општина Струмица 2015- 2020“ е резултат на таа заложба и се однесува на соработката на општината со сите засегнати страни од локалните политики за млади и има за цел да обезбеди инклузивен процес и учество на граѓанскиот сектор во процесите на дефинирање на развојните активности и иницијативи на Општина Струмица во областа на младите, како и да создаде предуслови за креирање ефикасни партнерства. Стратегијата е изготвена на консултативен и партиципативен начин, со значителна вклученост на граѓанските организации и

општинската администрација во периодот март-ноември 2014 година. Доследното следење и реализацијата на мерките и иницијативите содржани во документот од страна на градоначалникот, општинската администрација и Советот на општината, како и соодветната финансиска поддршка, ќе обезбедат постигнување на визијата и доверба во посветеноста, транспарентноста и ефикасноста на Општина Струмица во решавањето на проблемите и потребите на младите во општината. Сеопфатниот инклузивен процес на стратеско планирање овозможи да се дефинираат визијата и стратеските приоритети групирани во однос на четирите перспективи од Избалансираната карта на показатели (задоволни граѓани, обезбедување услуги, развој на капацитетите и управување со буџетот)².

Во рамките на Стратегијата, утврдената Визија на Општина Струмица за младите гласи: СТРУМИЦА Е ОПШТИНА ВО КОЈА МЛАДИТЕ СЕ СЕГАШНОСТ. Оваа визија на Општина Струмица ќе се обезбеди со дослед-

² Пошироко за структурата/активностите на Стратегијата, визијата, принципите и детален преглед на стратеските приоритети види Стратегија за млади на Општина Струмица 2015-2020, достапна на: <http://foom.mk/mk/Home/Publication?newsID=4965&catID=100&pageIndex=3>

но почитување на утврдените принципи и вредности во партнерство со младите, преку: натамошно зголемување на износот на финансиски средства од буџетот на општината наменет за програмите на младите во општината; развивање на општинскиот административен капацитет, но и капацитетите на организациите на младите; воведување иновативни модели за решавање на проблемите и потребите на младите во општината и надградување на општинските политики и услуги според очекувањата и задоволството на младите и граѓаните од работата на општината.

Во процесот на реализирање на стратешките приоритети и мерки за остварување на визијата на Општина Струмица за соработка со младите во периодот 2015-2020, таа ќе се раководи според следниве принципи и вредности:

- **Рамноправност** – Општина Струмица ќе овозможи сите млади да имаат право на еднакви шанси, право на информирање, личен развој, доживотно учење, вработување во согласност со различните сопствени карактеристики, избор и способности. Се обезбедува почитување на родовата рамноправност, недискриминација, слобода, достоинство, безбедност, личниот и општествениот развој на младите.
- **Мултикултурализам** – Општина Струмица ќе овозможи почитување на различностите во сите области на човековиот живот, толеранција, како и афирмација на уметничките и креативните пристапи насочени кон негување и развивање на меѓукултурниот дијалог меѓу младите.
- **Транспарентност** – ќе се промовира што повисоко ниво на јавност на информациите со кои се располага, услугите што се нудат, процедурите според кои се извршуваат и критериумите според кои се обезбедуваат.
- **Отчетност** – отчет за работењето на локалните власти (градоначалникот, Советот и администрацијата) за тоа што е, но и што не е реализирано во рамките на предвидените општински програми, со детални финансиски извештаи за реализираните програми, проекти, мерки и активности.
- **Активно учество на младите** – Општина Струмица ќе обезбеди права, поддршка, средства, простор и можности за да можат младите да учествуваат во процесот на донесување одлуки, како и во активностите што придонесуваат за изградба на подобро општество.

- **Достапност** – општината ќе овозможи и ќе обезбеди достапност на сите ресурси на младите и ќе обезбеди услови за зачувување на здравјето на младите и квалитетно поминување на слободното време. Општината ќе афирмира и ќе стимулира постепено воведување и развој на инклузивното образование на сите нивоа.
- **Иновативност** – постојано ќе се бараат спонтани и системски постапки за воведување нови начини за поефикасно, поефективно и поквалитетно извршување на работните задачи.
- **Одговорност** – општината ќе ја поттикнува и ќе ја развива одговорноста на оние што работат со младите, како и одговорноста на младите во согласност со нивните можности. Солидарност – Општина Струмица ги поддржува меѓугенерациската солидарност и улогата на младите во изградбата на демократско општество. Во општината се поттикнуваат сите облици на генерациска солидарност, култура на ненасилство и толеранција помеѓу младите.
- **Соработка** – се поддржуваат и се обезбедуваат слобода на здружување и соработка со вршниците и се поттикнува меѓугенерациската соработка на локално, национално и на меѓународно ниво.

Цели на Акцискиот план за Локалната стратегија за млади на Општина Струмица за периодот 2015-2017 година

Главната цел на Акцискиот план за спроведување на Локалната стратегија за млади на Општина Струмица за периодот 2015-2017 година е да развие клучни активности што треба да се спроведат за да се обезбеди успешна имплементација на Стратегијата. Заедно, Стратегија и Акцискиот план се основните алатки што ќе ја водат Општина Струмица низ процесите за постигнување на својата визија за развојот, местото и улогата на младите во општината во периодот 2015-2020 година³.

Акцискиот план ги дефинира активностите за соработка на општината со младите што треба да се преземат во периодот 2015-2017 година. Спроведувањето на Стратегијата во овој период се заснова врз критериумите на приоритетна потреба и реален пристап до финансиски средства за реализација на активностите согласно со предвидениот буџет на општината и другите извори на финансирање. Притоа, дел од дефинираните активности ќе бидат започнати и завршени во предвидената временска рамка, додека дел од нив ќе започнат во овој период, но нивната целосна реализација ќе биде завр-

шена во периодот предвиден за целосно спроведување на Стратегијата (2020). За таа цел, кон крајот на 2017 година треба да се изготви акциски план за периодот 2018-2020 година.

Со оглед на фактот дека во Општина Струмица не постои посебно одделение ниту сектор за соработка со младите, спроведувањето на Акцискиот план на годишно ниво се одвива преку годишните програми изготвени за различни области на надлежности на Општина Струмица или, пак, со изготвување посебна меѓусекторска програма за соработка со младите.

Рамката на Акцискиот план е направена врз основа на Стратегијата за млади на Општина Струмица 2015-2020, која и официјално беше усвоена од страна на Советот на општината на седницата одржана во декември 2015 година. Процесот на акциското планирање е изведено во соработка со засегнатите страни – учесници на планирачките сесии (работилници) – и низ процес на јавни расправи и консултации со надлежните структури и граѓанскиот сектор во Општина Струмица.

³ Пошироко за структурата, целите, активностите на деталните чекори на усвоениот Акцискиот план види: Акцискиот план за локалната стратегија на Општина Струмица за млади за периодот 2015-2017 година.

4. МЕТОДОЛОГИЈА НА МОНИТОРИНГ ПРОЦЕСОТ

Здружението Младински Совет, Струмица спроведе теренско истражување со цел утврдување на процентуалната застапеност на младите при креирањето на младинските политики во Општина Струмица со нивно директно вклучување во предвидените проекти спроведени од Акцискиот план. Преку мониторинг на Општина Струмица во процесот на реализација на Акцискиот план за локалната Стратегија за млади, направивме обид да се утврдат предизвиците при остварувањето на дел од проектите и проектните активности, како и да се предпочат ризиците што треба да се елиминираат. Овие активности треба да придонесат да се зголемат транспарентноста и отчетноста на градските власти и преку јавниот настан дополнително да придонесеме за поголема информираност на младите во Општина Струмица за процентот на реализација.

Опфатени се следниве клучни чекори:

1. Информирање на локалната самоуправа во регионот за спроведување на теренското истражување
2. Преглед на информации и извори на информации (Акциски план)
3. Идентификување клучни актери / фактори во општината
4. Изготвување Анкетен прашалник за утврдување на информираноста, тековните проблеми и потреби на младите, како и на предизвиците со кои се соочуваат при спроведувањето на своите мисии и визии - теренско истражување
5. Доставување на прашалниците до членовите на Младинскиот совет
6. Доставување на прашалниците до средношколци што не волонтираат во Младинскиот совет
7. Доставување прашалниците до студенти и млади вработени по случаен избор
8. Спроведување на истражувањето
9. Анализа на одговорите на испитаниците

Деск-истражувањето ги опфати следниве документи:

1. Стратегија за млади 2015-2020
2. Акциски план за локална стратегија за млади на Општина Струмица за периодот 2015-2017
3. Стратегија за локален економски развој на Општина Струмица 2016-2020
4. Стратегија за културата на Општина Струмица 2017-2022
5. Стратегија за развој на образованието 2015-2020

Теренско истражување

Главната фаза во изготвувањето на проектот за мониторинг на локалните акциски планови за образование, млади, социјална заштита и соработка со граѓанскиот сектор на Општина Струмица вклучува изготвување и реализирање анкетен прашалник, со цел утврдување на информираноста, потребите, барањата и препораките што ги имаат младите на активностите предвидени од Акцискиот план за млади. Анкетниот прашалник содржи прашања за детектирање на конкретните потреби и предизвици со кои се соочуваат младите: предлози за вклучување на маргинализираните групи млади лица и младите лица во активностите на младинските организации и во процесот на одлучување.

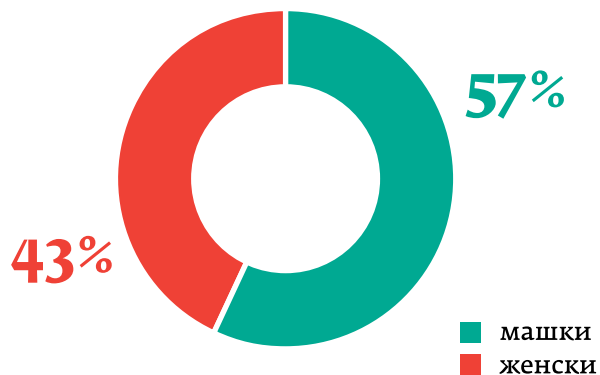
Анкетниот прашалник содржи прашања што имаа за цел утврдување на процентуалната застапеност на младите при креирањето на младинските политики во Општина Струмица преку нивното директно вклучување во проектите предвидени од Акцискиот план. Анкетниот прашалник содржи 26 прашања, од кои првите шест се однесуваат на членството на испитаниците во некое младинско здружение во Општина Струмица, и со овие почетни прашања се добија информации за активноста на испитаниците во младинските здруженија, времетраењето на нивното членство, активноста во имплементирањето на проектните активности и сл. Следната целина од шест прашања од овој анкетен прашалник се однесуваше на вклученоста на испитаниците во консултативниот процес при изготвување предлог-листи на активности поврзани со младинската политика. Оваа целина прашања послужи за добивање информации и за поврзаноста на Општина Струмица со младите жители на општината, начините на кои општината ги информира младите луѓе за младинските политики и сл.

Последната целина прашања од анкетниот прашалник директно се однесува на младинските политики имплементирани во Општина Струмица и дадоа информации за степенот на запознаеноста на интервјуираните лица со различните младински политики во општината.

5. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И КЛУЧНИТЕ НАОДИ

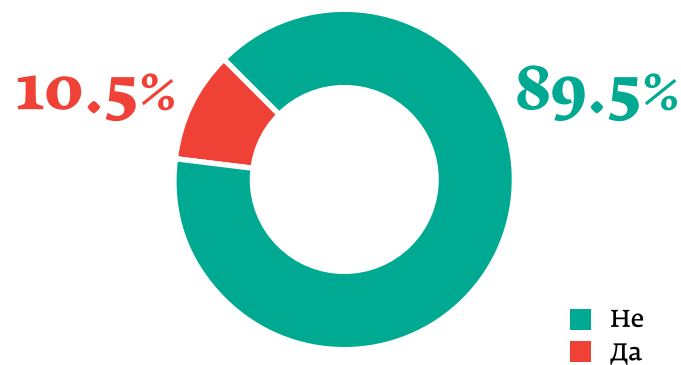
Анализата на клучните проекти што се дел од Акцискиот план беше солидна основа за да бидат изготвени прашањата за анкетното истражување, кое треба да ги покрие сите области од интерес за младите во Општина Струмица во контекст на активностите од Акцискиот план. Во продолжение ќе се обидеме сумирано да ги елаборираме клучните наоди од нашето истражување.

Истражувањето беше спроведено на примерок од 200 испитаници, од кои 56,7 беа од женски пол, а 43,3% -од машки. Во текот на анкетирањето беше заштитено правото на анонимност на сите испитаници еднакво.

Младите и нивната поврзаност со локалната самоуправа

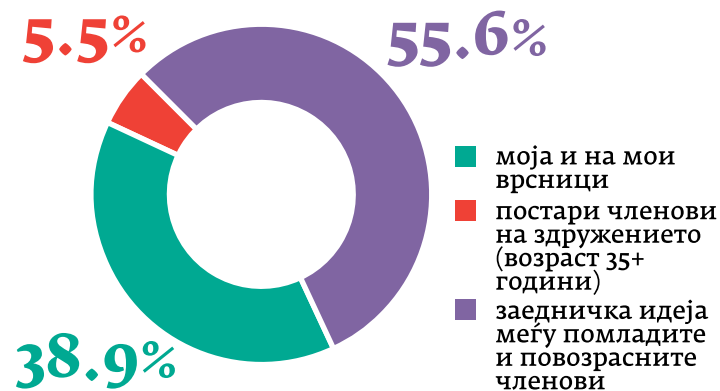
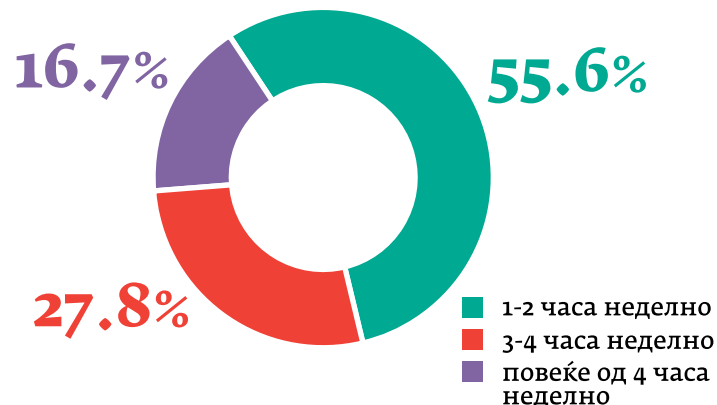
На првото прашање за вклученоста на младите во младинско здружение во Општина Струмица, кое е клучно за понатамошната структура на прашањата - дури 89,5% од испитаниците одговорија негативно, додека само 10,5% одговорија дека се активни членови во младинско здружение.

Испитаниците што имаат одговорено потврдно на првото прашање добија уште шест дополнителни прашања, со цел да се добие покомплетна слика за работата на локалните младински организации. На второто прашање, во кое требаше да наведат во која организација членуваат - 8% од испитаниците одговорија дека членуваат во Младинскиот совет, 1% во Планетум, 1% во Новус и 0,5% во здружението Бест.

Третото прашање се однесуваше на периодот на членување во здруженијата. Сите испитаници одговориле дека членуваат во здружението во период од 1-4 години. Од одговорите на четвртото прашање може да се заклучи дека младите во најголем процент (55,6%) поминуваат 1-2 часа од своето слободно неделно време на активности поврзани со младинските организации. Просечно 2-4 часа неделно на волонтирање посветуваат 27,8% од испитаниците, додека 16,7% од нив посветуваат повеќе од 4 часа просечно.

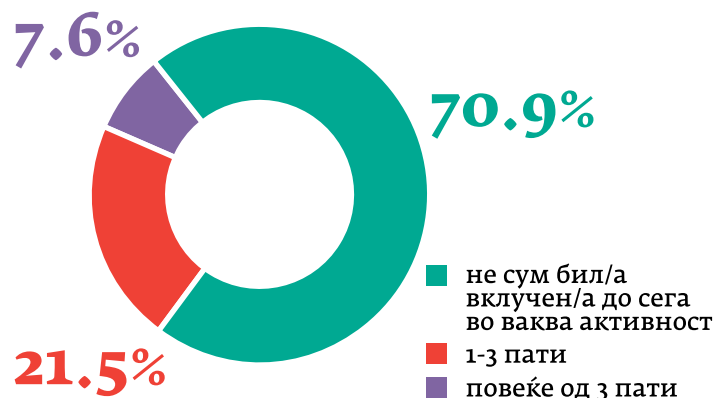
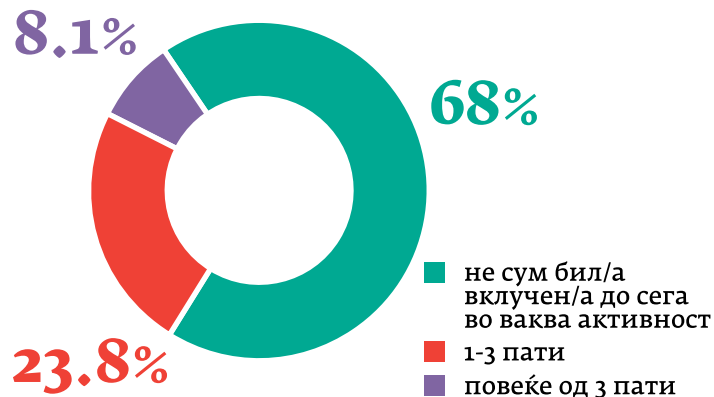
На прашањето: „Во колку проекти на здруженијата сте биле вклучени“, младите одговорија дека просечно имаат учествуваат во седум проекти на своите организации.

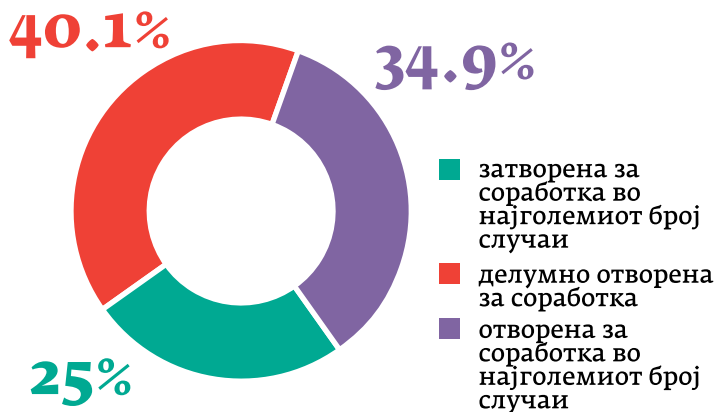
Прашани за иницирањето на идејата за активностите во кои биле вклучени во рамките на младинските здруже- нија - 55,6% одговориле дека била заедничка меѓу помла- дите и постарите членови, што покажува дека во текот на работењето постои соработка и синергија во креирањето на идеите и работата меѓу повозрасните членови и мла- дешката енергија на новите волонтери. Дека идејата по- текнува од нив и од нивните врсници, одговориле 38,9%, а само 5,5% одговориле дека идеите ги даваат постарите членови на здружението, кои се на возраст над 35 години.

Седмото прашање се однесуваше на тоа колку често се вклучени младите во изготвување предлог-листи на ак- тивности што биле доставувани до Општина Струмица како годишна програма на здружението или како пое- динечен проект на група граѓани. Дури 68% од испита- ниците се изјасниле дека не биле вклучени, 23,8% одго- вориле дека биле вклучени максимум трипати, а 8,1% одговориле дека биле вклучени повеќе од трипати.

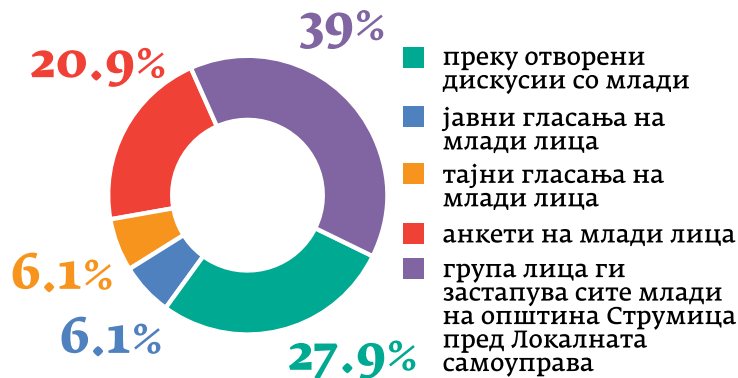
Слично како и на претходното прашање, дури 70,9% од испитаниците одговориле дека досега ниту еднаш не биле вклучени во јавна дебата или во друг консултати- вен процес при донесување некоја законска одредба, политика, стратегија или друг документ од јавен инте- рес за млади во Општина Струмица. Од испитаниците 21,5% одговориле дека биле вклучени максимум трипа- ти, а 7,6% биле вклучени повеќе од трипати.

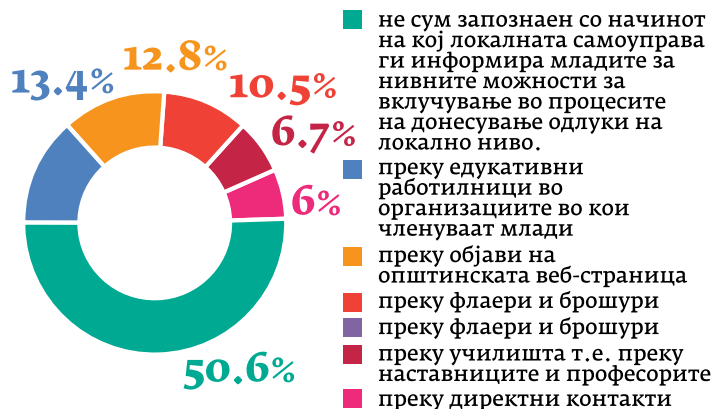
Од испитаниците беше побарано и да дадат оценка за Општина Струмица во однос на политиките што ги засегаат младите, т.е. дали е таа затворена, делумно отворена или отворена за соработка. 40,1% од анонимно анкетираниите млади опфатени со овој проект одговорија дека Општина Струмица е делумно отворена за соработка. 34,9% од нив одговорија дека е целосно отворена за соработка во најголемиот број случаи, додека 25% сметаат дека локалната самоуправа на Струмица е затворена за соработка.

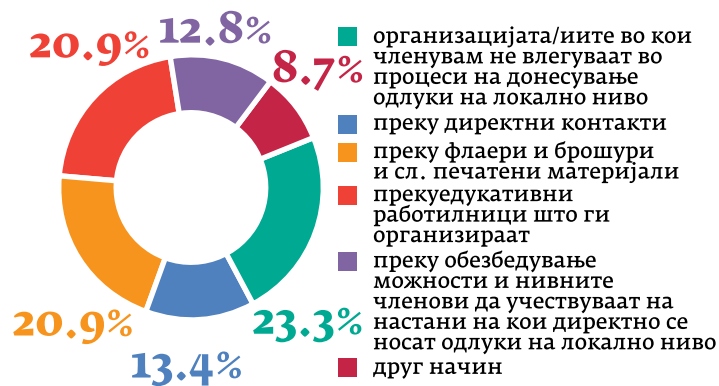
Прашањето број 10 се однесуваше на начинот на кој претставниците на Општина Струмица го добиваат мислењето од младите во однос на прашањата поврзани со теми што ги засегаат и директно се однесуваат на младите. Во однос на комуникацијата млади - општина, 39% одговорија дека мислењето за младите се стекнува преку група лица што ги застапуваат сите млади на Општина Струмица пред локалната самоуправа. За 27,9% од испитаниците тоа се врши преку отворени дискусии со млади лица, според 20,9% мислењето се стекнува преку ваков тип анкети што опфаќаат млади лица, додека 6,1% одговорија дека начинот што го користат претставниците на Општина Струмица за стекнување на мислењето на младите е преку тајни и јавни гласања на млади лица.

Со прашањето број 11 се дојде до исклучително важна информација за начинот на кој локалната самоуправа ги информира младите за нивните можности за вклучување во процесите на донесување одлуки на локално ниво. Половина од испитаниците, 50,6 проценти, одговорија негативно; 13,4% сметаат дека тоа се остварува преку едукативни работилници во организациите во кои членуваат млади; 12,8% одговориле дека локалната самоуправа ги информира младите преку објави на општинската веб-страница, а 10,5% сметаат дека тоа се прави преку флаери и брошури. Помал процент од испитаниците сметаа дека известувањето се прави преку јавни повици на локалните медиуми, преку директни контакти или преку училиштата, т.е. преку наставниците и професорите.

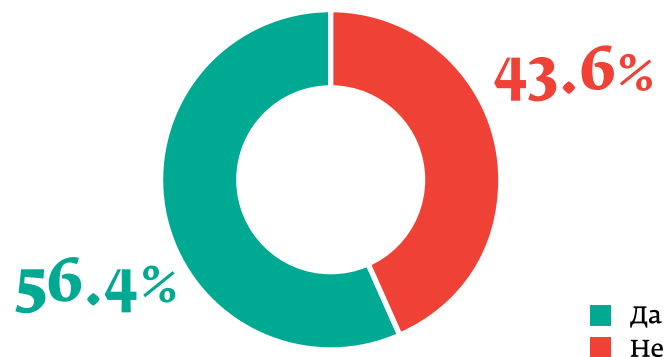
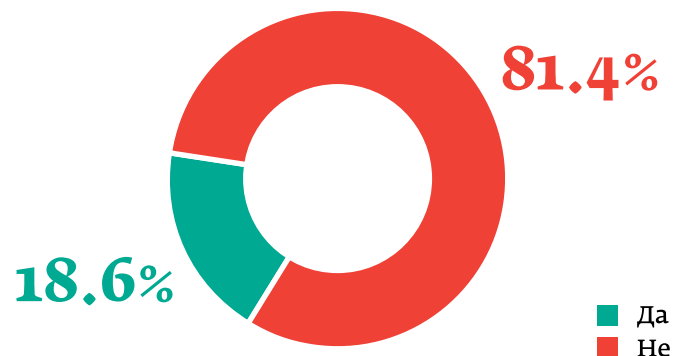
Преку оваа анкета, исто така, утврдиме дека организациите во кои членуваат нашите испитаниците во најголем дел (23,3%) не се вклучуваат во процеси на донесување одлуки на локално ниво. 20,9 проценти од испитаниците сметаат дека организациите ги информираат своите членови за нивните можности за вклучување во процеси на донесување одлуки на локално ниво преку едукативни работилници, кои ги организираат и преку флаери, брошури и печатени материјали. Директните контакти се начинот на информирање за 13,4% од испитаниците што членуваат во организации, а за 12,8% клучно е обезбедувањето можности за учество на настани на кои директно се донесуваат одлуки на локално ниво.

ВТОР ДЕЛ

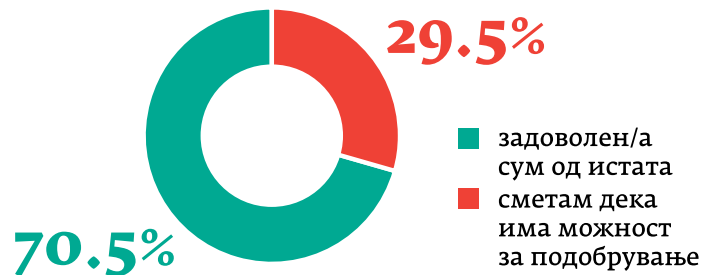
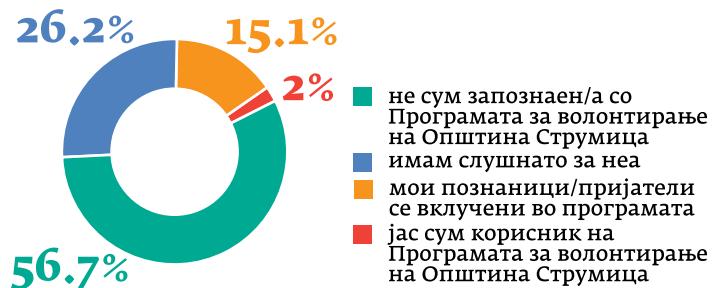
Информираност за проектите од
акцискиот план за млади

Дури 81,4% од нашите испитаници одговорија негативно на прашањето дали се запознаени со Програмата за развој на младински иницијативи на Општина Струмица. Мислењето е речиси поделено кога станува збор за дефинирањето постоење на функционален веб-портал/страница на социјални мрежи за поврзување и олеснување на комуникацијата меѓу локалните младински здруженија. 43,6% од младите сметаат дека не постои таков портал, додека 56.4% сметаат дека во Општина Струмица постои таков веб-портал.

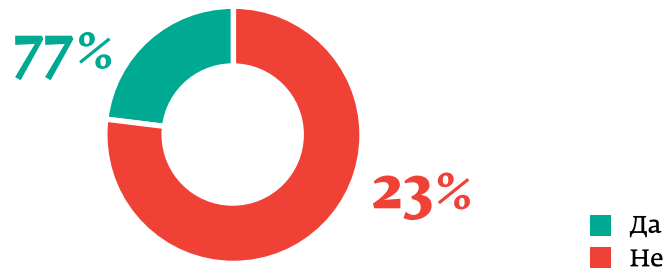

Наредното прашање е показател за запознаеноста на младите во општината со Програмата за волонтирање на Општина Струмица и покажува дека повеќе од половина од младите испитаници не се запознаени со програмата, а само 26,2% имаат слушнато за неа. Свои познајници или пријатели вклучени во програмата имаат дури 15,1% од испитаниците. Само 2% од испитаниците се директни корисници на Програмата за волонтирање на Општина Струмица.

Следното прашање, кое гласи: „Каков е Вашиот впечаток за Програмата за волонтирање на Општина Струмица“, беше наменето за оние што одговорија потврдно дека имаат слушнато за програмата, кои се директни корисници или имаат некој познајник/пријател што е вклучен во програмата. Дури 70,5% од нив одговориле дека се задоволни.

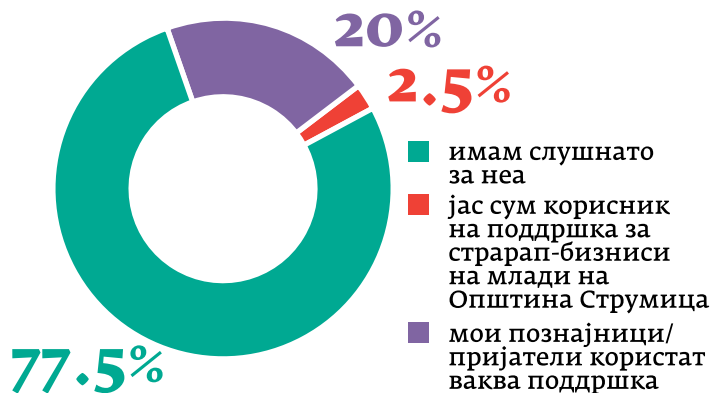

Оние 29,5% што сметаат дека има можност за нејзино подобрување предложиле дека е потребен подобар маркетинг и онлајн-афирмирање на поволностите што се нудат со оваа програма. Тие потенцираат дека клучно за информирање на младите е да се искористат локалните медиуми и социјалните мрежи. Поголемата транспарентност во работата ќе придонесе за поголема информираност.

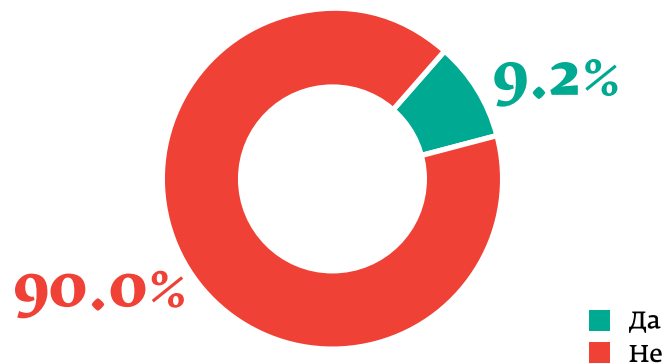
Од наредното прашање може да се заклучи дека младите не се доволно информирани за поддршката на стартап-бизниси на млади (финансирање идеи), предвидена од Локалната стратегија за млади на Општина Струмица. Дури 77,4% од нашите испитаници одговорија негативно, а само 23% биле запознаени.

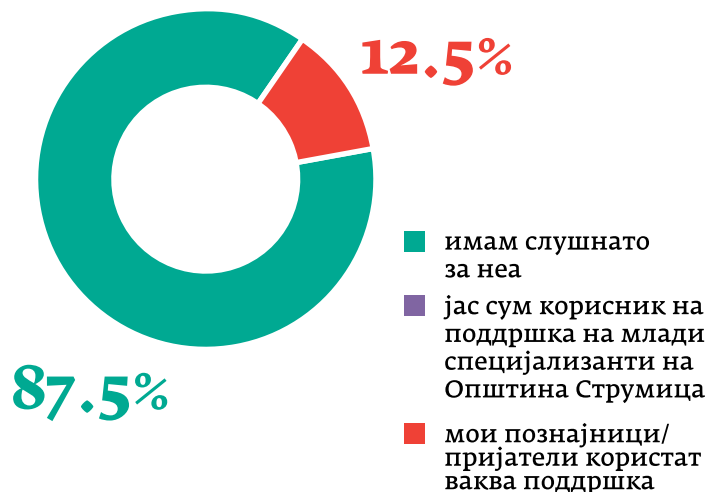
Во контекст на претходното прашање, дури 77,5% имаат слушнато за програмата, 20 проценти имаат познајници или пријатели што ја користеле оваа поддршка за стартап-бизниси. Корисници на поддршката за стартап-бизниси на млади во Општина Струмица се 2,5% од младите опфатени со нашиот анкетен прашалник.

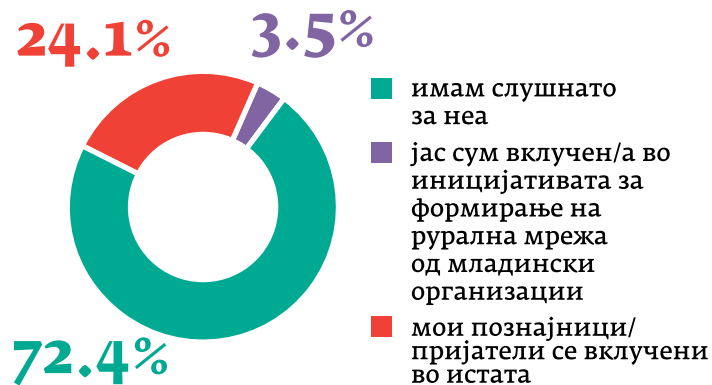
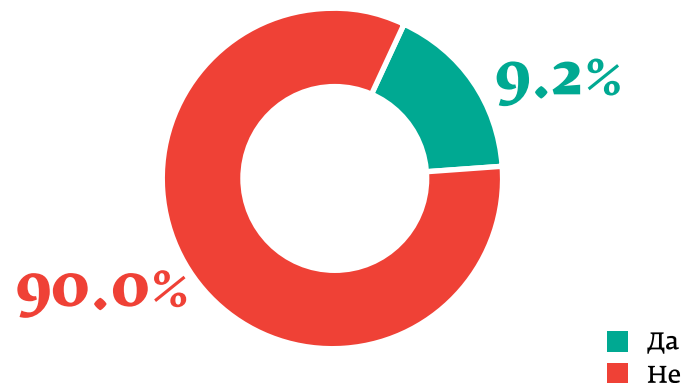
Следен проект за анализа предвиден од Локалната стратегија за млади на Општина Струмица беше „Поддршка на млади специјализанти на годишно ниво“. За ваквата поддршка од Општина Струмица дури 90,8% од младите воопшто не биле информирани.

За активноста „Поддршка на млади специјализанти на годишно ниво“ имаат слушнато 87,5% од испитаниците, никој не се изјаснил дека е директен корисник, додека 12,5% имаат познајници или пријатели што ја користат поддршката.

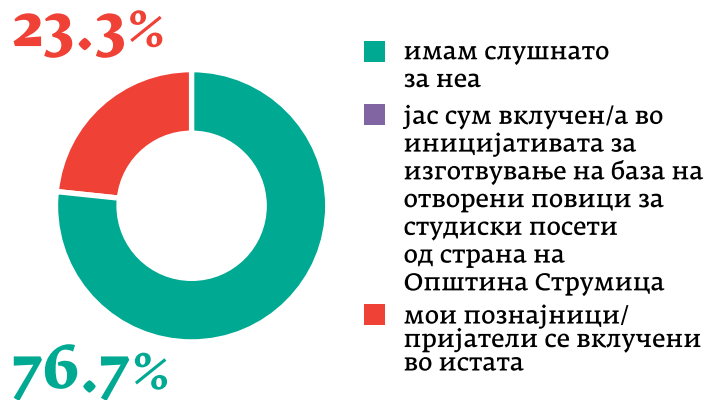
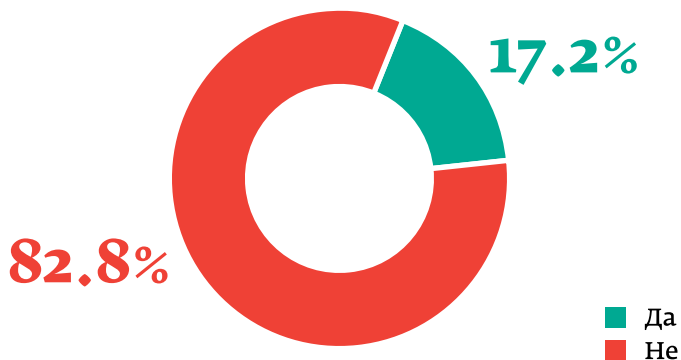

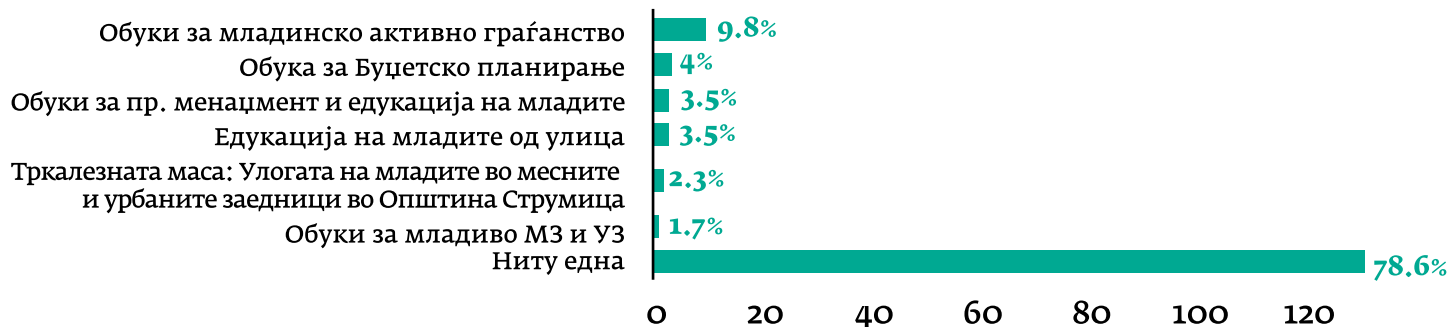
Од анализата на резултатите од прашањето за информираност на младите за иницијативата за формирање рурална мрежа од младински организации, од вкупно 200 испитаници дури 83,2% одговориле дека не се запознаени со мрежата. За оваа програма имаат слушнатот 72,4% од испитаниците, кои, исто така, биле запознаени со програмата, додека 24,1% имаат познајници или пријатели што ја користат поддршката.

Во однос на иницијативата за изготвување база на отворени повици за студиски посети и поддршка на студиски посети од страна на Општина Струмица, запознати се само 17,2% од испитаниците. Испитаниците одговорија дека нивната ситуација во поглед на иницијативата за изготвување база на отворени повици за студиски посети и поддршка на студиски посети од страна на Општина Струмица најдобро ја опишува изјавата: „Имам слушнато за неа“. 23,3% одговориле дека нивни пријатели или познајници се вклучени во иницијативата, додека директно вклучени млади испитаници нема.

Значителен дел, од 78,6% од испитаниците, немаат присуствувало на обуки организирани од страна на Општина Струмица за потребите на младинските организации. Најголема вклученост, со 9,8%, имало на обуките за младинско активно граѓанство. Следна најпосетувана обука е буџетско планирање, со 4% , а следуваат обуки за проектен менаџмент и едукација на младите од улица. Најмал процент на вклученост имало на тркалезната маса: Улогата на младите во месните и урбаните заедници во Општина Струмица и обуки за млади во МЗ и УЗ.

Прашањето број 26 беше конципирано како описно споделување предлог-идеи со цел вклучување на маргинализираните групи млади лица во активностите на младинските организации.

Најголем дел од испитаниците истакнуваат дека е особено важно да се продолжи со посветување внимание на хуманоста. Младите предлагаат дека е потребно да се организираат настани со кои ќе дојдат до израз нивната креативност и потенцијал и со тоа ќе се почувствуваат како корисни фактори, како инклузивен дел од општеството во кое живеат и творат. Како клучен фактор за поголемо вклучување на маргинализираните групи млади лица во активностите на младинските организации се истакнува информирањето на јавноста

преку социјалните мрежи околу младинските организации, нивните активности, проекти, отворени позиции и како може да се биде дел од нив.

Младите предлагаат дека е потребно да се работи против дискриминацијата на секоја основа со цел учество на сите млади еднакво. Особено важен момент е вметнувањето активности што би ги засегаале маргинализираните групи млади лица во годишните програми на младинските организации, информирајќи ги дека не се обврзани да учествуваат во активностите, но дека, доколку учествуваат, ќе направат промена што ќе биде од заедничка корист. За вклученост на маргинализираните групи млади треба да биде обезбеден и соодветен кадар/персонал, кој ќе работи на проектите заедно со нив.

Последното анкетно прашање од прашалникот бараше предлози за поголема вклученост на младите во процесот на одлучување на локално ниво. Како и во текот на целата анкета, се става акцент на слабата информираност на младите, која треба да се подобри со поголем маркетинг од страна на Општина Струмица. Младите бараат и информирање за ресурсите што им се на располагање доколку се вклучат во процесот на одлучување. Младите ја истакнуваат својата потреба од организирање работилници, обуки, дебати и расправи, врз што треба да се темели квалитетната младина. Според нив, интеграцијата на младите во процесот на одлучување на локално ниво ќе се подобри преку: организација на настани со кои младите ќе се запознаат со своите права

и обврски, друштвени активности со кои ќе се мотивираат да влезат во тој процес на интеграција, настани со кои ќе дојде до израз младинската креативност и со тоа ќе им се даде на знаење дека, доколку го употребат својот потенцијал, можат да бидат мошне корисни во градењето на своето катче, по своја мерка - по мерка на младите. Неопходно е константно поттикнување на младите да ги прошират своите видими, да го зголемат своето искуство со учество во процесот на одлучување, каде што ќе разберат на кој начин се донесуваат одлуките, и да влијаат врз нив пристапувајќи со нови перспективи, имагинација и желба за донесување одлуки што ќе го подобрат општеството.

6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

- Првиот информативен дел од анкетата покажува дека најголем дел од младите во Општина Струмица членуваат во Младинскиот совет – Струмица, а дел од младите членуваат и во организациите ЕД „Планетум“ и Здружението „Новус“.
- Според одговорите на анкетираниите, може да се заклучи дека анализираните организации се активни со минимум седум настани годишно.
- Сите испитаници одговориле дека членуваат во здружението во период од една-четири години.
- Во контекст на времето што го поминуваат во активности на организациите, може да се заклучи дека младите во најголем процент поминуваат еден-два часа неделно од своето слободно време на активности поврзани со младинските организации.
- Одлуките во младинските здруженија, главно, се донесуваат по разработка на заеднички идеи меѓу повозрасните членови (координатори) и младите (волонтерите). Во текот на учествувањето во младинските организации, поголем дел од младите не учествувале во креирање младински политики и донесување одлуки на локално ниво.
- Во контекст на клучното прашање за активноста на младите, се покажа дека на примерок од 200 испитаници само мал дел се активни членови во некое младинско здружение, од што може да се заклучи дека младите сè помалку се активираат во други организации.
- Во однос на оценката на политиките што ги засегаат младите во Општина Струмица, т.е. дали е таа затворена, делумно отворена или отворена за соработка. 75% проценти сметаат дека Општина Струмица е делумно или целосно отворена за соработка во најголем број од случаите.
- Може да се заклучи и дека младите не се вклучуваат во јавна дебата или во консултативни процеси при донесување стратегии или други документи од јавен интерес за младите во Општина Струмица.
- Мислењето за младите се стекнува преку група лица што ги застапуваат и се покажа дека не се

запознаени со начинот на кој локалната самоуправа ги информира за нивните можности за вклучување во процесите на донесување одлуки на локално ниво.

- Утврдено е дека организациите во кои членуваат нашите испитаници во најголем дел не се вклучуваат во процеси на донесување одлуки на локално ниво.
- Во однос на комуникацијата млади - општина, испитаниците сметаат дека мислењето за младите се стекнува преку група лица што ги застапуваат сите млади на Општина Струмица пред локалната самоуправа.
- Вториот дел од анализата, кој се однесува на информираноста за проектите од Стратегијата и Акцискиот план за млади, беше фокусиран на утврдување на мислењето за следниве проекти:
 - ◆ Програмата за развој на младински иницијативи на Општина Струмица;
 - ◆ Програмата за волонтирање на Општина Струмица;
 - ◆ Поддршката на стартап-бизниси за млади (финансирање идеи), предвидена од Локалната стратегија за млади на Општина Струмица;

- ◆ Поддршка на млади специјализанти на годишно ниво;
- ◆ Иницијативата за формирање рурална мрежа од младински организации;
- ◆ Иницијативата за изготвување база на отворени повици за студиски посети и поддршка на студиски посети од страна на Општина Струмица.

Општо земено, може да се заклучи дека поголем дел од младите не учествуваат активно во обуките затоа што не се доволно информирани за наведените предвидени проекти и потребно е да се најде начин на презентирање на можностите што ги нудат проектите, со што ќе се допре до поголем број млади луѓе. Најдобар впечаток младите имаат за Програмата за волонтирање на Општина Струмица.

Мал дел од младите се запознаени со поддршката на студиски посети од страна на Општина Струмица, поддршката на млади специјализанти на годишно ниво и иницијативата за формирање рурална мрежа од младински организации и програмата за развој на младински иницијативи на Општина Струмица.

КЛУЧНИ ПРЕПОРАКИ:

- неопходна е потребата од функционален, интерактивен, комерцијален и доволно впечатлив веб-портал за вмрежување на сите организации, а главно и за полесен проток на информациите од ЛС до младите;
- кампања со впечатлив слоган, која ќе ги заинтересира и ќе предизвика младите да се активираат, а во нејзин склоп, да се организираат работилници и сесии на бури на идеи;
- заедничка акција на Младинскиот совет со одделните младински организации со цел поголемо афирмирање на главната визија на Општина Струмица: „ОПШТИНА ВО КОЈА МЛАДИТЕ СЕ СЕГАШНОСТ“;
- организација на настани со кои младите ќе се запознаат со своите права и обврски;
- поголема активност/користење на социјалните мрежи како најлесен медиум за информирање на младите и отворените позиции на младинските организации и општински органи;
- потребно е да се работи против дискриминацијата на секоја основа со цел учество на сите млади еднакво;
- поттикнувањето на хуманоста е насока во која треба да продолжи младинскиот активизам;
- изнаоѓање начини за ставање поголем акцент на обуките што се организираат.

7. ИЗВОРИ

1. Социјална карта на општина Струмица, 2016 достапна на: <http://www.soros.org.mk/mk/Home/Publication?newsID=6137&catID=10&pageIndex=1>, како и <http://strumica.gov.mk/>
2. Стратегија за млади на Општина Струмица 2015-2020 достапна на: <http://foom.mk/mk/Home/Publication?newsID=4965&catID=10&pageIndex=3>
3. Акцискиот план за локалната стратегија на Општина Струмица за млади за периодот 2015 – 2017 година
www.opstina.gov.mk
www.mss.org.mk
4. Стратегија за локален економски развој на Општина Струмица 2016-2020, достапна на: <http://strumica.gov.mk/downloads/ler/2017/Strategija%20za%20LER%20Strumica.pdf>
5. Стратегија за култура на Општина Струмица 2017-2022, достапна на: <http://strumica.gov.mk/downloads/ler/2017/Strategija%20Kultura%20%20Strumica.pdf>
6. Стратегија за развој на образованието 2015-2020, достапна на: <http://strumica.gov.mk/downloads/ler/2017/Strategija%20Mladi%20Strumica.pdf>

